

Onderwerp preadvies op initiatiefvoorstel De Onderwijspropeller

Steller R Pos

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 63 92 Bijlage(n) 1

Ons kenmerk OS 13.4002965

Datum 22 NOV 2013 Uw brief van

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Op 26 september heeft de VVD onder de naam 'Onderwijspropeller' een initiatiefvoorstel ingediend tot verbinding van (techniek)onderwijs en grote projecten in Groningen.

De VVD stelt daarin voor om naast de bestaande werkwijze van 'Social Return on Investment' ook vanaf de start van nieuwe projecten te sturen op systematische uitwisseling en samenwerking met de (technische) opleidingen en scholen in de gemeente. Dit vanuit de constatering die zij doen dat de technische opleidingen te maken hebben met haperende instroom en uitval en tegelijkertijd de prognoses duiden op een tekort aan technici in de nabije toekomst.

Als college herkennen we het probleem dat in het voorstel wordt geschetst. We delen dan ook de zorg over de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, en willen een bijdrage leveren aan het verminderen van deze aansluitingsproblemen. Gelukkig zijn er op dit moment veel initiatieven om het techniekonderwijs te stimuleren. Bij een aantal van die initiatieven zijn we nauw betrokken.

De aanpak die in het initiatiefvoorstel wordt beschreven kan daar wellicht een aanvulling op zijn. Wij vinden dit initiatiefvoorstel daarom zeker het onderzoeken waard.

Techniek en arbeidsmarkt

De analyse van de VVD dat er (potentiële) knelpunten liggen in de aansluiting tussen (techniek)onderwijs en de arbeidsmarkt is landelijk erkend. Dit heeft onder meer geleid tot de ontwikkeling van het landelijk Techniekpact. Wij hebben een bijdrage geleverd aan het opstellen van een Noordelijke Techniekagenda (voorjaar 2013), die nu wordt uitgewerkt tot een Techniekpact voor Noord Nederland. In de Techniekagenda gaat het nog om de doelstellingen, in het Techniekpact Noord Nederland hebben Groningen,

4047847

Friesland en Drenthe de handen ineen geslagen om tot daadwerkelijke afspraken te komen. Dit pact wordt naar verwachting binnenkort vastgesteld. In dit Techniepact werken bedrijfsleven, onderwijs en overheden samen om te komen tot een sterke technieksector in Noord-Nederland.

Het gaat om het oplossen van personeelstekorten op de korte termijn, een betere afstemming tussen onderwijs en arbeidsmarkt op de middellange termijn en een maximale inzet van de potentiële beroepsbevolking op de lange termijn.

Gelukkig kunnen we constateren dat het Techniepact niet bij nul begint, er gebeurt ook al heel veel. Wel hebben we geconstateerd dat het soms aan afstemming en samenhang ontbreekt. Samen gaan we op zoek naar verbeteringen.

In de arbeidsmarktregio Groningen/Noord Drenthe hebben we een aantal kanssectoren benoemd o.a. bij het opstellen van ons regionaal actieplan Jeugdwerkloosheid 2.0 “ In beweging – aan de bak! ” . We hebben aangegeven dat we moeilijk vervulbare vacatures verwachten in de techniek, mede als gevolg van de beroepskeuze van Jongeren. In het actieplan hebben we verschillende projecten opgenomen gericht op techniek.

De gemeente Groningen is centrumgemeente voor de arbeidsmarktregio. Daarin werken we met meerdere partijen intensief samen, zeker met het MBO. De structuur om lokaal en regionaal verbetering aan te brengen in de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt is daarmee aanwezig. Het onderwijspact levert bovendien een basis om de doorlopende leerlijn voor techniek verder te bevorderen.

Binnen het Groningse onderwijsveld is daarnaast begin dit jaar het programma Toptechniek in Bedrijf officieel gestart. Als gemeente hebben we de landelijke subsidieaanvraag daarvoor ondersteund. Ook dit programma richt zich op de verbetering van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Binnen dit programma zijn de volgende doelen geformuleerd:

1. meer leerlingen (en meer meisjes) motiveren voor een technische opleiding;
2. vmbo en mbo docenten up to date competenties en state of the art technologische kennis bijbrengen en
3. het bedrijfsleven nauw betrekken bij het ontwerp en de uitvoering van het onderwijs.

Rondom het project is een stuurgroep opgericht waarin vertegenwoordigers van zowel onderwijs als bedrijfsleven zitting hebben.

Social Return

Zoals in het initiatiefvoorstel genoemd werkt de gemeente Groningen met Social Return bij inkopen. Hiermee zijn we in 2010 gestart.

Net als elders in het land is de inzet van Social Return in eerste instantie gericht op de inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Vanuit de ervaringen die we de afgelopen jaren hebben opgedaan werken we nu aan de verdere ontwikkeling en verbreding van Social Return. Naast uitkeringsgerechtigden en mensen met een WSW-indicatie richten we ons inmiddels ook op leerlingen VMBO, VSO en MBO tot startkwalificatieniveau, bijvoorbeeld via het maken van afspraken over stages of werk- leerplaatsen en de Beroepsbegeleidende Leerweg (BBL). Naar ons idee past dit ook in de lijn van het initiatiefvoorstel, namelijk om opdrachten aan marktpartijen te gebruiken om de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te verbeteren.

Inzet van projecten voor verbetering van de aansluiting

Het initiatiefvoorstel roept het college op om in overleg te treden met het scholenveld om te onderzoeken in hoeverre afspraken rondom grote projecten kunnen bijdragen aan verbetering van de aansluiting tussen (techniek)onderwijs en arbeidsmarkt. Bijvoorbeeld door het maken van afspraken over stages, bedrijfsbezoeken etc.

Wij willen aan die oproep graag gehoor geven en het gesprek aangaan met de betrokken partijen om de mogelijkheden daarvoor te onderzoeken. Indien de uitkomst van die gesprekken is dat het organiseren van systematische samenwerking rondom grote projecten daadwerkelijk een aanvulling is op de bestaande projecten en bijdraagt aan de verbetering van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt willen we in overleg met de betrokkenen deze onderwijsopbrengst bij grote projecten graag gaan organiseren. We zullen de uitkomsten van die gesprekken in het eerste kwartaal van 2104 met u delen.

We hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

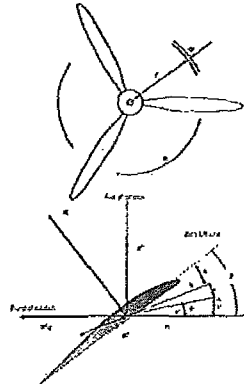
Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. R.L. (Ruud) Vreeman

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

+ preadvies

BIJLAGE

GRIFFIE	
reg.nr.	GR13.3936791
Ingek.	1 OKT 2013
class.	2.07.51
te beh. door:	gr
kople gez. aan:	BunCoel

uiterste datum:
13 november 2013

De Onderwijspropeller

Initiatiefvoorstel tot verbinding van (techniek)onderwijs en grote projecten in Groningen:
organiseer meer maatschappelijke bijvangst!

Aan de leden van de gemeenteraad van Groningen

Datum: 26 september 2013

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij leggen wij u het volgende initiatiefvoorstel voor. Wij vragen bij dit initiatiefvoorstel een preadvies van het College.

Samenvatting

- We hebben grote projecten in de stad met veel technisch werk.
- We hebben technische opleidingen in de stad met een haperende instroom en forse uitval.
- Alle prognoses duiden op een tekort aan technische vaklieden in de nabije toekomst.
- Door middel van "Social Return on Investment" stuurt de gemeente wat betreft de arbeidsmarkt alleen op verplichte tewerkstelling van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- De VVD stelt voor hiernaast ook en vooral vanaf de start van nieuwe projecten te sturen op systematische uitwisseling en samenwerking met de (technische) opleidingen en scholen in de gemeente.

Overwegend:

1. Dat nu en in de komende jaren in onze stad verschillende grote projecten zullen worden gerealiseerd. Denk aan de bouw van het Forum, de aanpak van het stationsgebied en uiteraard de aanpak van de Zuidelijke Ringweg. Ook zijn er andere grote technische opgaven waarbij de gemeente direct of indirect betrokken is, zoals het energiezuinig maken van de eigen gebouwen en het plan van de corporaties en gemeente om 1000 huurwoningen energiezuinig te maken

(Persbericht 26-6-2013 "Groningen wil 1000 woningen zonder energierekening; De gemeente Groningen en de vijf woningcorporaties in de stad willen in de komende vijf jaar tenminste 1000 woningen grondig renoveren. Na de renovatie zijn de woningen energieneutraal.").

2. Dat de grote projecten zoals hierboven omschreven fantastische leeromgevingen vormen: herkenbaar en zichtbaar, in de buurt en uitermate relevant in de dagelijkse omgeving. Denk aan vragen als: Hoe wordt het Forum duurzaam gebouwd? Het werken de 3-D simulaties van de Zuidelijke Ring? Kun je driedubbel glas plaatsen in een bestaand kozijn? En welke beroepen zijn hierbij betrokken?
Vraagstukken in alle soorten en maten en op alle niveaus. Zowel voor kinderen van het basisonderwijs als voor studenten in het beroepsonderwijs. De projecten kunnen de basis vormen voor leerstof en praktijkopdrachten, gastlessen en technische excursies. *De jongeren krijgen zo een beter beroepsbeeld in de begrijpbare, concrete context van de eigen omgeving.* En ook *docenten en decanen* kunnen inspiratie en nieuwe facetten van de verschillende technische vakken vanuit de praktijk laten zien, en daarmee automatisch hun eigen vakkennis en netwerk in het bedrijfsleven verbeteren.
Helaas moet echter worden vastgesteld dat deze koppeling tussen onderwijs en projecten nu ontbreekt, althans niet systematisch wordt georganiseerd. Hooguit wordt door uitvoerende bedrijven met beperkte aantallen leerlingen gewerkt.
3. Dat het technisch beroepsonderwijs zowel op mbo als hbo niveau in de stad en omstreken te kampen heeft met teruglopende cq stagnerende instroom, te hoge uitval en in veel disciplines (zoals de bouw) een tekort aan stage- en praktijkplaatsen. Terwijl honderden miljoenen aan investeringen in de wegen en infrastructuur op stapel staan, bedroeg de nieuwe 1^e jaars instroom in de MBO-infra-opleiding in 2012 in heel de provincie Groningen slechts 36. Dit is niet alleen in Groningen aan de orde (cijfers Fundeon). Reden hiervoor is onder andere de slechte markt waardoor leerlingen geen stage- of werkplaatsen meer krijgen. Dit is zorgelijk, aangezien op de langere termijn een tekort aan vaklieden wordt verwacht. Het bieden van mogelijkheden voor leerlingen in projecten die wél doorgang vinden is dan ook noodzakelijk. *Daarnaast zal "het adopteren van projecten" door scholen (of klassen) de instroom van nieuwe leerlingen en de beeldvorming rond de betrokken beroepen verbeteren. Door versterking van de band theorie en praktijk zullen leerlingen, studenten, docenten en vakmensen uit het bedrijfsleven meer en meer ambassadeurs van de opleidingen worden.*

Dit voorstel past met deze insteek goed in het onlangs overeengekomen nationale Techniepact:

(van www.techniepact.nl): *Uit analyses van het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA) blijkt dat op termijn jaarlijks 30.000 extra technici nodig zijn om in de groeiende behoefte aan technisch personeel te voorzien. (.)* *Onderwijsinstellingen, werkgevers, werknemers, jongeren, topsectoren, regio's en Rijk hebben daarom een nationaal Techniepact gesloten. Het Techniepact verenigt de ambities uit de bestaande plannen en initiatieven, maar wil die sneller (in 2020) en met meer daadkracht realiseren. Om dat te bereiken zet het Techniepact in op drie actielijnen met als horizon 2020: 1. Kiezen voor techniek: meer leerlingen kiezen voor een techniekopleiding 2. Leren in de techniek: meer leerlingen en studenten met een technisch diploma gaan ook aan de slag in een technische baan. 3. Werken in de techniek: mensen die werken in de techniek behouden voor de techniek, en mensen met een technische achtergrond die met ontslag bedreigd worden of al langs de kant staan elders inzetten in de techniek). Techniepact kent drie uitgangspunten:*

- *Implementatie binnen regio's en sectoren is doorslaggevend voor succes.*

- *Samenwerking tussen onderwijs, bedrijfsleven en werknemers is de sleutel voor aantrekkelijk techniekonderwijs dat naadloos aansluit op de arbeidsmarkt.*
  - *Techniekonderwijs over de volle breedte vormt het fundament voor een gezonde arbeidsmarkt voor technici. Het pact richt zich op basisonderwijs, voortgezet onderwijs, beroepsonderwijs, hoger onderwijs en scholing van werkenden).*
4. Dat de gemeente als opdrachtgever en / of als partner in de bedoelde projecten vanuit het huidige aanbestedingsbeleid werkt met het zogenaamde SROI (Social Return on Investment). Dat betekent dat bedrijven die voor de gemeente werken, verplicht worden mensen te werk te stellen die op afstand staan van de arbeidsmarkt om ervaring op te doen. Soms worden leerlingen hierbij ook meegeteld. Bedrijven hebben soms moeite om aan deze SROI-verplichtingen te voldoen, omdat er niet voldoende geschikte kandidaten beschikbaar zijn. Ook ontstaat weerstand als er verdringing optreedt, dat wil zeggen, als eigen personeel in het gedrang komt, vanwege de inzet van SROI-kandidaten. Soms leent het werk zich er ook niet voor veel "handjes" in te zetten. Dan is het zonde dat er geen maatschappelijke bijvangst is van onze publieke projecten.
- Daarentegen is de ervaring dat technische bedrijven graag meewerken aan activiteiten om hun werk en vak trots te tonen, bij excursies, gastlessen of docentenstages. Goed voorbeeld van publiek-private samenwerking hierin, is het Seaports XperienceCenter (www.seaportsxperiencecenter.nl). Hierin werken scholen, overheid en bedrijfsleven systematisch samen en zijn tal van positieve ervaringen en resultaten behaald . Het lijkt het erop dat er in onze stad bij voorhanden werk weinig gebruik wordt gemaakt van deze "driehoek"– er wordt in ieder geval niet systematisch op gestuurd vanuit de leiding van de grote projecten.
5. Uitgangspunt is dat de systematische samenwerking van projectorganisaties, scholen en bedrijven uiteindelijk met gesloten beurzen moet kunnen worden georganiseerd. Binnen de bestaande formaties en budgetten van enerzijds de gemeente en (gemeentelijke) projectorganisaties en anderzijds de scholen moet het mogelijk zijn om werk met werk te maken. Juist om zaken duurzaam te hechten gaan we ervan uit dat de koppeling binnen de bestaande capaciteit en middelen kan worden ingepast. Dat laat onverlet dat er wellicht bijdragen van de zgn. Asscher-gelden of uit het Techniepact zouden kunnen worden ingezet voor de ontwikkeling en opstart van de samenwerking.

Resumé en voorstel

Kort samengevat komen de volgende zaken samen:

- We hebben grote projecten in de stad met veel technisch werk
- We hebben technische opleidingen in de stad met een haperende instroom en forse uitval
- Alle prognoses duiden op een tekort aan technische vaklieden in de nabije toekomst
- Door middel van "Social Return on Investment" stuurt de gemeente wat betreft de arbeidsmarkt alleen op verplichte tewerkstelling van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- De VVD stelt derhalve voor naast (of binnen) SROI ook en vooral vanaf de allereerste start van nieuwe projecten te sturen op systematische uitwisseling en samenwerking met de (technische) opleidingen en scholen in de gemeente. *Hierbij kan gedacht worden aan stageplaatsen, docentenstages, praktijkcases voor de lesstof, excursies, etc. Maar ook aan opdrachten/onderzoeksvragen voor start-ups van de Hanzehogeschool en RUG.*

Wij stellen voor om als opdrachtgever van grote projecten en partner bij opgaven zoals die van de Groninger corporaties ook te sturen op "onderwijsopbrengst" in de grote projecten. Dat wil zeggen dat in de voorbereiding en projectleiding van de grote klussen een onderwijs/opleiding paragraaf wordt opgenomen in overleg met de scholen, teneinde een optimale koppeling tussen het onderwijsproces en werkproces in het project te brengen. Hierbij kan gedacht worden aan stageplaatsen, docentenstages, praktijkcases voor de lesstof, excursies, etc. Maar ook aan opdrachten/onderzoeksvragen voor start-ups van de Hanzehogeschool en RUG.

Maar dat is uitwerking, essentie van dit voorstel is dat projectorganisaties en het scholenveld aan de voorkant afspraken maken over systematische kennisdeling en -uitwisseling, zodanig dat die mix beklijft en een positieve uitwerking heeft op het image en de instroom van met name de technische opleidingen (meer evenzo goed kunnen bijvoorbeeld communicatie-studenten etc.. meedraaien). ROC Het Alfa-college heeft aangegeven graag mee te willen werken aan bedoelde koppeling; het zou prima aansluiten bij het Technisch Innovatie Centrum dat het Alfa College binnenkort aan de Admiraal de Ruyterlaan gaat openen. Ook de Dean van de Academie voor Architectuur, Bouwkunde en Civiele Techniek van de Hanzehogeschool reageert enthousiast op het voorstel evenals het Noorderpoort. (Sinds de uitruil tussen Alfa-college en Noorderpoort is de eerstgenoemde instelling in de Stad Groningen de enige met opleidingen in de richtingen bouw, civiel, zeg maar alles in, om en aan het gebouw. Noorderpoort heeft automotive, logistiek, metaal, wtb, engineering, lab, procestechniek.)

Voorstel aan de gemeenteraad

De VVD-fractie stelt de raad voor het College te verzoeken om:

- Alle projecten in kaart te brengen die door scholen zouden kunnen worden geadopteerd ter versterking van (de instroom in) het beroepsonderwijs.
- In overleg te treden met het scholenveld teneinde tot een protocol te komen voor systematische uitwisseling en samenwerking op grote projecten.
- Voorstellen te doen voor een lancering en evaluatie met betrokken scholen, projecten en bedrijfsleven, bijvoorbeeld in werkconferenties.
- De raad begin 2014 te informeren over de uitwerking van dit voorstel en de implementatie daarvan.

Rolf Koops
VVD-fractie